

Pametna sela u Strateškim planovima ZPP-a Hrvatska

Letak s činjenicama

Projekt Smart Rural 27 (druga pripremna radnja za pametna ruralna područja u 21. stoljeću, 2021-24) ima za cilj poboljšati okvir potpore za pametna sela u lokalnom (ruralne zajednice) i regionalnom/nacionalnom (izrada politika) kontekstu.

Pametna sela u Strateškim planovima ZPP-a Hrvatska

SAŽETAK NALAZA

Koje su osnovne komponente pristupa pametnih sela?

DEFINICIJA PAMETNIH SELA
Ne postoji službena definicija.

Je li naglasak na digitalnoj inovaciji? Postoji naglasak na digitalnoj inovaciji u Strateškom planu ZPP-a Republike Hrvatske. Inovacija i digitalizacija predviđene su kako bi doprinijele "gospodarskom razvoju u poljoprivrednom sektoru i izvan njega, a posljedično tome i jačanju socioekonomske strukture ruralnih područja" (HR SP ZPP, str. 31). Pametna sela trebala bi doprinijeti "Dugoročnoj viziji za ruralna područja EU do 2040. [...] a sve u svrhu dobivanja pametnog i održivog ruralnog prostora. Digitalizacija svakodnevnih procesa u ruralnom prostoru u svrhu održivog razvoja se ističe kod svih aktivnosti" (HR SP ZPP, str. 271). Također, hrvatski Strateški plan ZPP-a navodi da će projekti koji će se provoditi putem LEADER lokalnih razvojnih strategija doprinijeti provedbi koncepta Pametnih sela ako se odnose na: "inovativna i pametna rješenja u selima; digitalizaciju u poljoprivredi i ostalim društvenim aktivnostima u selima ili doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanju klimatskih promjena u selima" (HR SP ZPP, str. 768).

Intervencije posvećene Pametnim selima

U Strateškom planu ZPP-a nema posebne intervencije za pametna sela.

Ostale intervencije relevantne za Pametna sela

Potpura LEADER (CLLD) pristupu (77.06)

Specifični ciljevi

SO8: Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, **socijalne uključenosti** i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo

R40: Strategije Pametnih sela – Pokazatelj rezultata

R40 nije programiran.

Ostali relevantni programi

Pilot program Pametna sela: Nacionalni program za podršku konceptu Pametnih sela koji će se provoditi u ruralnim pilot područjima u suradnji s LAG-ovima radi poboljšanja ili unapređenja socioekonomskih i životnih uvjeta u selima.

Pametna sela u Strateškim planovima ZPP-a

Strateška izjava

U ovom dijelu Strateškog plana ZPP-a nema posebne reference na Pametna sela.

Procjena potreba

Procjena potreba u hrvatskom Strateškom planu ZPP-a izravno prepoznaje ulogu Pametnih sela kao dijela pripreme i provedbe LEADER lokalnih razvojnih strategija (LRS). LEADER omogućuje lokalnim dionicima da izravno utječu na poboljšanje uvjeta ili kvalitete života u ruralnim područjima, dok se uloga Pametnih sela vidi kao alat kojim će se *"još kvalitetnije...pridonijeti provedbi potreba i potencijala određenog lokalnog područja"* (HR SP ZPP, str. 43). Strateški plan ZPP-a prepoznaje da je kvaliteta života usko povezana s kvalitetom i razvojem fizičke/komunalne infrastrukture, koja u ruralnim područjima i dalje zaostaje u usporedbi s urbanim područjima (HR SP ZPP, str. 42). Iz tog razloga, javna infrastruktura, uključujući dostupnost brzog širokopojasnog interneta koji omogućuje korištenje digitalnih alata, *"će pridonijeti ublažavanju nepovoljnih demografskih kretanja na ruralnom području i omogućiti uvjete za društveni i održivi gospodarski razvoj odnosno doprinijeti zadržavanju postojećih i otvaranju novih radnih mjesta"* (HR SP ZPP, str. 42). Naposljetku, ističe se da će zbog ograničenih resursa unutar Strateškog plana ZPP-a lokalne zajednice imati priliku pristupiti drugim EU fondovima i programima, prije svega Integriranom teritorijalnom programu unutar Kohezijske politike, dok će širokopojasni internet biti financiran iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. i vlastitih resursa operatera (HR SP ZPP, str. 42).

Specifični ciljevi

SO8: Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo:

Pametna sela prepoznata su kao jedna od prilika u SWOT analizi (2.1.SO8.1.3 Prilike) kao alat za smanjenje razvojnog jaza između sela u razvijenim državama članicama EU-a i Hrvatske. Također se očekuje da će Pametna sela *"dodatno potaknuti i pojednostavniti lokalnom hrvatskom stanovništvu odlučivanje o budućnosti, a kako bi još kvalitetnije usmjeravali lokalni društveni i gospodarski razvoj"* (HR SP ZPP, str. 153). LAG-ovi će također imati značajnu ulogu u provedbi koncepta Pametnih sela. Intervencija koja doprinosi specifičnom cilju 8 ima za cilj *"pozitivan utjecaj na kvalitetu života u ruralnim područjima, stvaranje poticajnog okruženja za razvoj gospodarskih aktivnosti te aktivno sudjelovanje lokalnog stanovništva u kreiranju razvojnih pravaca sredine u kojoj žive"* (HR SP ZPP, str. 155). Potreba P16: 'Poticanje sudjelovanja dionika u lokalnom razvoju' posebno je važna. Nadalje, povezana je s 77.06. — Potpora LEADER (CLLD) pristupu, u kojem se spominju Pametna sela (HR SP ZPP, str. 155).

Pokazatelji rezultata

R40 nije programiran u Strateškom planu ZPP-a.

Konzistencija strategije i priloga

U ovom dijelu Strateškog plana ZPP-a nema posebne reference na Pametna sela.

Elementi zajednički većem broju intervencija, ...uključujući i nacionalnu mrežu ZPP-a

Nisu identificirane konkretne akcije podrške Nacionalne mreže ZPP-a za Pametna sela.

Intervencije posvećene pametnim selima

INTERVENCIJE POSVEĆENE PAMETNIM SELIMA

U Strateškom planu ZPP-a nema posebne intervencije za Pametna sela.

OSTALE RELEVANTNE INTERVENCIJE

Potpura LEADER-u (CLLD) pristupu (77.06.)

LEADER intervencija predviđa doprinos provedbi koncepta Pametnih sela. Sinergije ove intervencije s Pametnim selima jasno su prisutne jer se potiče provedba projekata putem LRS-a koji, uz ostalo, doprinose sljedećem:

- inovativnim i **pametnim rješenja u selima**;
- digitalizaciji u poljoprivredi i ostalim **društvenim aktivnostima u selima** ili
- okolišnim ciljevima i **ublažavanju klimatskih promjena u selima**.

Modernizacija: Akis i digitalizacija

U Strateškom planu ZPP-a digitalizacija je jedan od relevantnih aspekata za Pametna sela. Digitalizacijska strategija obuhvaćat će tri razine ulaganja. Treća razina izravno se odnosi na Pametna sela jer pruža potporu razvoju vještina, transferu znanja i digitalnoj tranziciji, AKIS-u, LEADER-u i Pametnim selima, te ulaganjima na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima (HR SP ZPP, str. 888-889). AKIS strateški pristup povezan je s podrškom relevantnim dimenzijama koncepta Pametnih sela putem, primjerice, *"jačanja veza sa znanstvenim i drugim relevantnim institucijama i izvorima znanja [...], poticanja i jačanja inovacijskih partnerstava te učinkovite upotrebe informacijskih i komunikacijskih tehnologija za poboljšanje protoka i dijeljenja znanja"* (HR SP ZPP, str. 209-210). Također, *"AKIS i Nacionalna mreža ZPP-a (u jednom dijelu i LEADER) imat će posebnu ulogu u prikupljanju podataka o stanju i potrebama vezanim uz digitalizaciju, prvenstveno digitalnog znanja i vještina"* (HR SP ZPP, str. 888). Nadalje, *"unutar LEADER-a, LAG-ovi će moći oblikovati intervencije vezane uz digitalizaciju u lokalnim razvojnim strategijama (LRS)"* (HR SP ZPP, str. 889). Osim toga, njihovo djelovanje, zajedno s Nacionalnom mrežom ZPP-a, bit će *"podizati svijest o vrijednosti digitalizacije u kreiranju rješenja koja doprinose većoj produktivnosti i boljim praksama upravljanja, ali i podizanju kvalitete života u ruralnim područjima, odnosno cjelovitom održivom razvoju i prilagodbi klimatskim promjenama"* (HR SP ZPP, str. 889)". Intervencije iz lokalnih razvojnih strategija (LRS), kao i druge aktivnosti, primjerice sudjelovanje u AKIS-u, s aspekta digitalizacije imat će sinergijski učinak s drugim intervencijama u ZPP-u (HR SP ZPP, str. 889).

Pametna sela u ostalim fondovima i programima EU

Pilot program Pametna sela (nacionalni i drugi izvori financiranja): U Republici Hrvatsko, koncept Pametnih sela bit će proveden kroz dva modela: putem lokalnih razvojnih strategija (LAG-ovi), opisanih gore (intervencija 77.06.) i putem pilot programa Pametna sela (nacionalni i drugi izvori financiranja). Ministarstvo poljoprivrede planira razviti nacionalni program podrške konceptu Pametnih sela koji će se provoditi u pilot ruralnim područjima u suradnji s LAG-ovima radi poboljšanja ili unapređenja socioekonomskih i životnih uvjeta u selima. Program će definirati kriterije za odabir pilot područja, izvore i načine financiranja, dopuštene aktivnosti, razdoblje provedbe te uvjete i način njegove provedbe. Uloga Pametnih sela vidi se kao alat koji doprinosi *"još boljoj provedbi potreba i potencijala određenog lokalnog područja"* (HR SP ZPP, str. 43), smanjenju razvojnog jaza između sela u razvijenim državama članicama EU-a i Hrvatske te koji će *"dodatno potaknuti i pojednostavniti lokalnom hrvatskom stanovništvu odlučivanje o budućnosti, a kako bi još kvalitetnije usmjeravali lokalni društveni i gospodarski razvoj"* (HR SP ZPP, str. 153).

Ex-ante evaluacija

U ovom dijelu Strateškog plana ZPP-a nema posebne reference na Pametna sela.

*Cjelokupna analiza i reference temelje se na originalnoj verziji Strateškog plana ZPP-a **Republike Hrvatske, verzije 1.2, odobrene 28.10.2022**. Informativni letak je izrađen u sklopu Ugovora s Unijom br. AGRI-2020-0332. Izražena mišljenja pripadaju izvođaču i ne predstavljaju službeni stav Europske unije.*